

11. SINIF COĞRAFYA DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAV PROVASI · PUANLAMA ANAHTARI

Senaryo 2 · Kitapçık A · Sezgi Empati Educational Assessments · www.sanalsinav.com

1. COĞ.11.1.1 · Mekânsal sorunların çözümünde coğrafya biliminin katkılarını yapılandırabilme · kolay

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
	İki uygun yöntem ya da araç yazar (saha gözlemi ve sayım, anket, CBS ile harita analizi, uydu ya da trafik görüntüleri vb.).	10
	Birinin bu sorunda nasıl kullanılacağını açıklar.	5

Örnek cevap: Saha gözlemi ve CBS. Coğrafyacı CBS'de okulların, öğrencilerin oturduğu mahallelerin ve yolların haritalarını karşılaştırarak sıklıkla nerelerde yoğunlaştığını belirler ve servis güzergâhları önerir.

Sık hatalar: Yöntem yerine yalnızca öneri yazmak

2. COĞ.11.1.1 · Mekânsal sorunların çözümünde coğrafya biliminin katkılarını yapılandırabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	İki uygun veri türü yazar (yıllara göre göl alanını gösteren uydu görüntüleri, yağış ve sıcaklık verileri, kuyu sayısı ve yeraltı suyu seviyesi, sulanan tarım alanları vb.).	6
a)	Bir verinin neden gerekli olduğunu açıklar.	3
b)	Uygun bir bilim dalı (ziraat, hidroloji/su mühendisliği, ekonomi, biyoloji vb.) ve katkısını yazar.	6

a) Örnek cevap: Yıllara göre uydu görüntüleri ve sulanan tarım alanlarının haritası. Uydu görüntüleri gölün ne kadar ve hangi yönden küçüldüğünü gösterir.

b) Örnek cevap: Ziraat bilimiyle iş birliği yapılabilir; az su tüketen ürünler ve damla sulama önerilerek göle giden su artırılabilir.

Sık hatalar: Veri türü yerine çözüm önerisi yazmak; İş birliğinin katkısını açıklamamak

3. COĞ.11.2.1 · Web tabanlı CBS aracılığı ile harita uygulamaları yapabilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
	Uygulamada okulu bulma ya da haritayı okulun bulunduğu yere yaklaştırma basamağını yazar.	3
	Uydu görüntüsü ya da uygun altlık katmanını seçme basamağını yazar.	3
	Alan ölçme aracıyla bahçenin sınırlarını çizip alanı ölçme basamağını yazar.	2
	Haritaya başlık, ölçek, yön ve açıklama ekleyip çıktı alma ya da kaydetme basamağını yazar.	2

Örnek cevap: 1) Uygulamada okulun adresini arayıp haritayı okula yaklaştırır. 2) Altlık olarak uydu görüntüsünü seçer. 3) "Alan ölç" aracıyla bahçenin köşelerini tek tek işaretleyerek alanı ölçer. 4) Haritaya başlık, ölçek ve yön ekleyip çıktısını alır.

Sık hatalar: Basamakları sırasız yazmak; Ölçüm aracını kullanmadan alanı tahmin etmek

4. COĞ.11.3.1 · Yeryüzündeki su kaynaklarını sınıflandırabilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
	Doğrudan kullanılabilir tatlı suyun yeryüzündeki suların çok küçük bir bölümü olduğu çıkarımını yapar.	7
	Bir sonucunu yazar (suyu tasarruflu kullanma zorunluluğu, su kaynaklarını kirletmeme, kuraklıkta su kıtlığı riski vb.).	3

Örnek cevap: Suların çoğu tuzlu, tatlı suların da çoğu buzullarda olduğu için kullanabileceğimiz tatlı su çok azdır. Bu yüzden suyu tasarruflu kullanmalı ve kaynakları kirletmemeliyiz.

Sık hatalar: %3'ün tamamını kullanılabilir tatlı su sanmak

5. COĞ.11.3.1 · Yeryüzündeki su kaynaklarını sınıflandırabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	A'yı düzenli rejimli, B ve C'yi düzensiz rejimli olarak sınıflandırır.	3
a)	B'yi kar erimesiyle (karla) beslenen, C'yi yağmurla beslenen ve yazın kuruyan (mevsimlik) akarsu olarak ayırt eder.	3
b)	B'nin ilkbahar sonunda karların erimesiyle akımının arttığını açıklar.	6
b)	C'nin kış yağmurlarıyla beslendiği, yaz kuraklığında akımının çok düştüğünü açıklar.	3

a) Örnek cevap: A düzenli rejimlidir. B ve C düzensizdir; B kar erimesiyle, C yağmurla beslenir ve yazın neredeyse kurur.

b) Örnek cevap: B'nin havzasında kışın kar birikir; ilkbaharda sıcaklık artınca karlar erir ve akım mayısta en yükseğe çıkar. C ise kış yağmurlarıyla beslenir; yağışın az olduğu yazın akımı neredeyse sıfıra iner.

Sık hatalar: En yüksek akımın olduğu ayı yağışın en çok olduğu ay sanmak; Düzenli rejimi 'akımı yüksek' diye yorumlamak

6. COĞ.11.3.2 · Türkiye'deki su kaynaklarının çevresel, ekonomik, politik ve sosyokültürel etkilerini sorgulayabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Birinci ekonomik faydayı yazar (elektrik enerjisi üretimi, tarımsal sulama, ürün çeşitliliği ve verimin artması, balıkçılık, istihdam vb.).	3
a)	İkinci ekonomik faydayı yazar.	3
b)	Akış aşağısındaki ülkelerin (Suriye, Irak) suyun miktarı ve zamanlaması konusunda kaygı duyabileceğini belirtir.	6
b)	Bu durumun ülkeler arasında anlaşmazlığa ya da iş birliği ve su anlaşmaları gereğine yol açabileceğini açıklar.	3

a) Örnek cevap: Elektrik üretimi ve Harran Ovası gibi ovaların sulanması.

b) Örnek cevap: Fırat ve Dicle'nin suyu Türkiye'den sonra Suriye ve Irak'a ulaşır. Barajlarda su tutulduğunda bu ülkeler kendilerine ulaşan suyun azalacağından kaygı duyabilir. Bu nedenle ülkeler arasında anlaşmazlık çıkabilir; sorunun çözümü için ortak su anlaşmaları ve iş birliği gerekir.

Sık hatalar: Sınır aşan suyu yalnızca sınırı çizen akarsu sanmak; Politik sonucu tek taraflı değerlendirmek

7. COĞ.11.3.2 · Türkiye'deki su kaynaklarının çevresel, ekonomik, politik ve sosyokültürel etkilerini sorgulayabilme · zor

20 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Nehrin havzasının ve taşkına yol açan yağış ile kar erimesinin büyük ölçüde başka ülkelerde olduğunu, suyun miktarının akış yukarısında belirlendiğini açıklar.	8
b)	Birinci ortak çalışmayı yazar (erken uyarı ve veri paylaşımı, ortak baraj ve set işletimi, havza yönetim planı vb.).	4
b)	İkinci ortak çalışmayı yazar.	4
b)	İş birliğinin ülkeler arasında güveni artırabileceğini ya da anlaşmazlık durumunda sorunların büyüyebileceğini sorgulayarak politik bir etki yazar.	4

a) Örnek cevap: Taşkına neden olan yağış ve kar erimesi Bulgaristan'da gerçekleşir; Türkiye'ye gelen suyun miktarını akış yukarısındaki ülke belirler. Bu yüzden Türkiye tek başına sorunu çözemez.

b) Örnek cevap: Ülkeler yağış ve su seviyesi verilerini anında paylaşarak erken uyarı sistemi kurabilir; barajlardan su bırakma zamanlarını birlikte planlayabilir. Bu iş birliği ülkeler arasındaki güveni artırır; ancak verilerin paylaşılmaması durumunda karşılıklı suçlamalar ve gerginlik doğabilir.

Sık hatalar: Sorunu yalnızca Edirne'deki önlemlerle çözülebilir sanmak; İş birliğinin politik boyutunu atlamak